

Kırgızistan'daki Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Medya Bağımlılık Düzeylerinin İncelenmesi

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Mehmet Arif ÖZERBAŞ, Ainazym Mairambek Kyzy

1. Prof. Dr., Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Gazi Üniversitesi, mehmet.ozerbas@manas.edu.kg, ozerbas@gazi.edu.tr. ORCID: 0000-0001-5354-1634.

2. Yüksek Lisans Öğrencisi - Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, ainazmatkadyrova@gmail.com. ORCID: 0000-0003-1938-7586

Gönderilme Tarihi: 04.06.2024 Kabul Tarihi: 25.11.2024 DOI: 10.37669/milliegitim.1495452

Atıf: “Özerbaş, M. A., ve Mayrambek Kızı, A. (2025). Kırgızistan'daki üniversite öğrencilerinin sosyal medya bağımlılık düzeylerinin incelenmesi. *Millî Eğitim*, 54(245), 483-508. DOI: 10.37669/milliegitim.1495452”

Öz

Bu araştırmanın amacı üniversite öğrencilerinin sosyal medya bağımlılık düzeylerinin incelenerek bağımlılık düzeyleri ile ilgili literatüre katkı sağlamak, bilgi ve farkındalığı artırmak, iyileştirici çözüm önerileri sunmaktır. Çalışmada nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Çalışmanın örneklemini 2022-2023 eğitim öğretim bahar yarıyılında Manas Üniversitesinde öğrenim gören toplam 923 öğrenci oluşturmuştur. Veri toplama aracı olarak “Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği” kullanılmıştır. Verilerin analizinde bağımsız değişkenlerin farklılaşma durumunu hesaplamak, sosyal medya bağımlılık düzeyinin iki kategorik değişkenli olanların farklılaşma durumuna bağımsız örneklem t-testi, çok değişkenli olanlar da ise ANOVA testi kullanılmıştır. Çalışma sonuçlarına göre üniversite öğrencilerinin sosyal medya bağımlılıklarının orta düzeyde olduğu görülmüştür. Üniversite öğrencilerinin sosyal medya bağımlılık düzeylerinde; sınıf, fakülte, internet kullanım süresi değişkenlerine göre anlamlı farklılaşma bulunurken, cinsiyet ve bölüm değişkenlerinde anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Üniversite öğrencilerinin sosyal medya bağımlılık düzeyi ile sınıf değişkeni arasında negatif yönlü düşük düzeyde bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Özellikle üniversite öğrencilerinin sosyal medya bağımlılık düzeylerinin sınıf değişkenine göre istatistikî açıdan anlamlı olarak farklılaştığı görülmüştür. Bu durumun çoğunlukla hazırlık sınıfının lehine çıktığı görülmüştür. Bir diğer ifadeyle hazırlık sınıfı öğrencilerinin diğer sınıflara göre daha çok sosyal medyada aktif oldukları, internet bağımlısı oldukları belirlenmiştir. Yine sosyal medya bağımlılık düzeyi ile aylık gelir değişkeni arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki gözlenmiştir. Ancak sosyal medya bağımlılık ile günlük internet kullanım süresi arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır. Yukarıdaki sonuçlar dikkate alındığında özellikle hazırlık sınıfına devam eden öğrencilerin daha genç hatta ergenlik döneminde oldukları düşünüldüğünde, bu gençlere yönelik bilinçli medya kullanımı temalı eğitimler düzenlenebilir.

Anahtar Kelimeler: Kırgızistan, sosyal medya, bağımlılık, üniversite öğrencileri, hazırlık sınıfı

Examining The Social Media Addiction Levels of University Students in Kyrgyzstan

Abstract

The aim of this study is to examine the social media addiction levels of university students, contribute to the literature on addiction levels, increase knowledge and awareness, and offer remedial solution suggestions. Quantitative research method was used in the study. The sample of the study consisted of a total of 923 students studying at Manas University in the spring semester of 2022-2023. The «Social Media Addiction Scale» was used as the data collection tool. While calculating the differentiation status of independent variables in the analysis of the data, independent samples t-test was used for the differentiation status of the social media addiction level with two categorical variables, and ANOVA test was used for the multivariate ones. According to the results of the study, it was seen that the social media addiction of university students was at a moderate level. While there was a significant difference in the social media addiction levels of university students according to the variables of class, faculty, and internet usage time, no significant difference was observed in the variables of gender and department. It was determined that there was a negative low-level relationship between the social media addiction level of university students and the class variable. It has been observed that the social media addiction levels of university students, in particular, differ significantly according to the class variable. This situation has mostly been observed in favor of the preparatory class. In other words, it has been determined that the preparatory class is more active on social media and addicted to the internet compared to other classes. While a negative significant relationship was observed between the social media addiction level and the monthly income variable, no positive significant relationship was found between social media addiction and daily internet usage time. Again, a negative significant relationship was observed between the social media addiction level and the monthly income variable. However, no positive significant relationship was found between social media addiction and daily internet usage time. Considering the above results; especially considering that the students attending the preparatory class are younger and even in their adolescence, conscious media usage themed trainings can be organized for these young people.

Keywords: *Kyrgyzstan, social media, addiction, university students, preparatory class*

Giriş

İnsanlık tarihiyle başlayan kültürel değişim hızla devam etmektedir. Bu değişimin her biri belirli dönemlere adını vermiştir. Zamanımızın yaşam biçimini şekillendiren dijital kültür ve dijital çağ olarak günümüze damgasını vuran bir dönemde varoluşumuzu sürdürmekteyiz. Bir taraftan hayatımızı kolaylaştıran, diğer yandan kültürel kodlarımızdan, tüketim alışkanlıklarımıza birçok örtük yönlendirmelerle zihinsel işgal oluşturan bu süreç gün geçtikçe hayatımızı kuşatır hâle gelmiştir. Günümüz teknolojisi, baş döndürücü bir hızla gelişmekte ve bu hızlı gelişme insan yaşamında da birtakım değişikliklere neden olmaktadır. Bu değişiklikler insanların alışkanlıklarında da farklılıkları ortaya çıkarmaktadır. Alışkanlıklarının değişiminin sebeplerinden biri de insan hayatının

her alanında internetin yer almasıdır. Bu da toplumda bazı değişimlere neden olmuştur. İnsanların kuşaktan kuşağa aktardığı davranışlarda zamanla farklılıklar göstermeye başlamıştır. Usta (2017) çalışmasında, teknolojideki hızlı değişimin mesafe kavramını azalttığını, insanların birbirleriyle olan iletişimlerinde de değişim göstermeye başladığını belirtmiştir.

Dijital çağda sosyal becerileri güçlü tutmak ve maddi, manevi değerleri koruyarak gerçek hayatın gereklerine uygun bir yaşam sürmek zor olabilir. Ancak dijital dünyayı doğru anlayıp bilinçli bir şekilde kullanarak bu dengeyi sağlamak mümkündür. Doğası gereği zaman ve mekândan bağımsız, hızlı iletişim ve çift yönlü etkileşim özellikleriyle birlikte grupları destekleme yeteneği olan internet, üyelerinin her zaman yüz yüze görüşmeye gerek duymadan etkili bir örgütlenme biçimi sergileyerek grupların etkileşimini sürdürmesini sağlamaktadır (Haythornthwaite ve Wellman, 1998). Söz konusu bu durumla arkadaşlıklar hatta aile arasındaki ilişkiler, normal olması gereken yüz yüze paylaşımların yerini sanal paylaşımlara terk etmiş durumdadır. Bireylerin yüz yüze iletişim kurmaktansa birbirleriyle sanal ortamda iletişim kurmayı tercih ettikleri görülmüştür (Çetinkaya, 2013). Çünkü sosyal medya aracılığıyla insanlar, duygu ve düşüncelerini paylaşmaya başlamışlardır. Sosyal ilişkilerini, farklı mekânlarda buldukları anlarda bile sosyal medya aracılığıyla sürdürmektedirler. Ayrıca bireyler sosyal medyayı, yeni arkadaşlıklar kurma, boş zamanlarını geçirme ve eğlence gibi birçok aktivite gerçekleştirmek için kullanılmaktadırlar. Bu durum kitle iletişim araçlarının önemini vurgulamaktadır (Durmaz, 2019; Ünal, 2015). Bu durum için koca bir dünyanın klavyeye sığmış hâli denilebilir. Sosyal medya insanlarda bir ifade ediş ya da ediliş biçimi olarak şekillenmektedir. İçerik ve sunum biçimleri teknolojinin ilerlemesine bağlı olarak değişmekte, hayatın içine daha çok girmekte, hızı giderek artmakta ve bu nedenle insanların kendini tatmin etme aracı olarak kullanılmaktadır. İnsanlar paylaşım aracı olarak bilgisayar, internet, sosyal medya, oyun gibi farklı mecralarla kendilerini ifade etme yoluna gitmektedirler. Bugün sosyal medya, günlük hayatın hemen hemen her alanına etki eden önemli bir platform hâline gelmiş, spordan sanata, ekonomiden politikaya, eğitimden moda kadar çok farklı alanlara etki etmiş, yeri geldiğinde ülkenin gündemini belirleyerek, toplumsal olaylara yön veren önemli bir güç hâline dönüşmüştür (Baz, 2018). Bu sebeple bireyler, sosyal medya platformlarında profiller oluşturarak, içerik üreterek, bilgi paylaşarak sanal ortamda bulunmak istemektedirler. Bu istek bireylerin internete karşı giderek daha çok bağımlılık geliştirmesine neden olmaktadır.

21. yüzyılın ilk çeyreğindeki günlerde kitle iletişim araçlarının daha çok kullanılması, sosyal medya bağımlılığını beraberinde getirmektedir (Young, 2004). Yararları ve olumlu yanları olduğu kadar olumsuz ve negatif yönleri de vardır. Sosyal medyanın aşırı kullanımı, kullanıcıların özellikle genç kullanıcıların, beden ve ruh sağlığına karşı negatif etkileri olduğu düşünülmektedir. Bu etkilerin ciddi problemlere yol açacağı düşünülebilir. Kişilerin akademik başarısı, ilişkileri, gerçek hayat algıları ve vücut algılarının bile olumsuz yönde etkilendiği görülmüştür (Marin vd., 2021). İnternet bireyler arası iletişim ve araştırma faaliyetlerine kolaylık sağlamak için geliştirilmiştir ancak günümüzde internet kullanımında dramatik artışlar meydana gelmesi interneti patolojik bir şekilde kullanma ya da internet bağımlılığı gibi durumlara sebep olmuştur (Sato, 2006). İnsan yaşamını kuşatır hâle gelen internetin kullanım amacına göre etkileri, her geçen gün daha da yayılmaktadır. Psikolojik, fizyolojik ve sosyolojik açıdan birçok sorunun gündeme gelmesinde internetin hayatımıza bu derece girmesi etkili olmaktadır. İşte bu noktada adına bağımlılık diyebileceğimiz dijital nesnelere kullanım bozukluğuna bağlı sorunlarla karşılaşmaktadır (Jun ve Choi, 2015). İnternet iletişiminin beden dili, jest ve mimik kullanımını olumsuz etkilemesi, iletişimde engeller oluşmasına ortam hazırlamaktadır. İnternet ve bilgisayarın kolay ulaşılabilir olması nedeniyle bazı psikolojik problemler ile karşılaşmaktayız. Bu problemlerden birisi de internet bağımlılığı olarak karşımıza çıkmaktadır. İnternet bağımlılığı olan bireylerde, asosyalite ve depresyonun görülme olasılığı yüksektir (Marin vd., 2021). Ayrıca internet bağımlılığı olan bireylerde dikkat eksikliği de karşılaşılan sorunlar arasındadır (Özer, 2018). İnternet kullanımının kontrollü ve bilinçli bir şekilde yapılması önemlidir. İhtiyaçlar dâhilinde internet kullanımı genellikle sorun teşkil etmezken kontrolsüz ve aşırı kullanım birçok problemi beraberinde getirebilir. Bunlar arasında uygun olmayan içeriklere maruz kalma, yanlış bilgi edinme, sanal zorbalık, dolandırıcılık, etik ihlaller ve yüz yüze sosyal ilişkilerden izole olma gibi sorunlar öne çıkabilir (Sağar, 2018). Bu nedenle internetin bilinçli bir şekilde kullanılması ve gerekirse kullanımın sınırlarının belirlenmesi önemlidir.

Problemlerli internet kullanımının birçok olumsuz sonucu bulunmaktadır. Araştırmalar, problemlerli internet kullanımının sosyal etkileşimde zorluklar, yalnızlık hissi, pornografik davranışlar gibi sorunları artırabileceğini göstermektedir (Çetinkaya, 2013). Ayrıca, problemlerli internet kullanımının yeni arkadaş edinme becerilerini zorlaştırdığı, akademik performansı düşürdüğü, iş ve

ev sorumluluklarını aksattığı belirlenmiştir. Problemlı internet kullanımı ilişkişel, mesleki ve sosyal gelişimi sekteye uğratarak günlük yaşamı etkili bir şekilde sürdürmeyi engelleyebilir ve ruh sağlığını olumsuz yönde etkileyebilir. Bu nedenle, problemlı internet kullanımının gençlerin gelişim süreçlerini etkilediğini ve zaman zaman sekteye uğrattığını gösteren araştırmalar bulunmaktadır (İkiz vd., 2015).

Ergenlik dönemi birçok stresli durumu beraberinde getirebilir ve bu dönemde bireylerin başa çıkma becerileri oldukça önemlidir. Araştırmalar, stresle başa çıkma tutumlarının ergenlerde problemlı internet kullanımını açıklayan bir faktör olduğunu göstermektedir (Jun ve Choi, 2015). Ergenler, fizyolojik, psikolojik ve sosyal değişimlerle mücadele ederken, stresli durumlarla başa çıkma stratejileri geliştirmeye çalışırlar. Eğer etkili başa çıkma stratejileri geliştirilemezse problemlı internet kullanımı gibi olumsuz yönelimler ortaya çıkabilir. Bu nedenle ergenlerin stresle başa çıkma becerilerini geliştirmeleri ve sağlıklı başa çıkma stratejilerini öğrenmeleri önemlidir. Bu, onların problemlı internet kullanımı gibi riskli davranışlardan kaçınmalarına yardımcı olabilir. Kişilik özellikleri de problemlı internet kullanımını açıklayabilecek önemli bir faktördür. Stresle başa çıkma tutumlarının yanı sıra kişilik özelliklerinin de ergenlerde problemlı internet kullanımını açıklayabilecek bir diğer faktör olduğu düşünülmektedir. Kişilik, çevre ve kalıtımın etkisiyle oluşan tutarlı davranış kalıplarıdır. Nasıl davranacağımız ve hissedeceğimizi etkileyen duygusal ve bilişsel süreçleri kapsamaktadır (Burger, 2006). Örneğin dürtüsellik, dikkatsizlik, duygusal dengesizlik gibi bazı kişilik özellikleri problemlı internet kullanımı ile ilişkilendirilmiştir. Bu özelliklere sahip olan ergenler, interneti aşırı ve kontrolsüz bir şekilde kullanma eğiliminde olabilirler. Bu nedenle, kişilik özelliklerinin problemlı internet kullanımını anlamak ve önlemek için önemli bir rol oynadığı düşünülmektedir. Üniversite öğrencilerinin interneti nasıl kullandıkları ve problemlı kullanımıyla başa çıkmaları, stresle nasıl başa çıktıkları ve kişilik özellikleri arasında bir ilişki olduğunu anlamak önemlidir. Bu faktörler, öğrencilerin internet kullanım alışkanlıklarını anlamak ve gerekli destek ve rehberliği sağlamak için değerli bir bakış açısı sunabilir. Eğlence etkinliklerine bağlı telefon kullanımları stres atmalarına yardımcı olabilir ancak yaşamlarına ayak uydurmak için diğer zamanlarda da telefon kullanmaktadırlar (Çarıkçı, 2010). Günümüzdeki dijital yaşamın, sadece yeni nesil ve orta yaş insanları tehdit etmekle kalmayıp çocukları da tehdit eder hâle geldiği

söylenbilir. Diğer yandan cep telefonunu sürekli kullanmaya alışan insan, kullanmadığı zaman büyük sıkıntı duyabilmektedir. Eğer cep telefonunu evde unuttuysa kilometrelerce yoldan dönüp alma ihtiyacı, yanında yoksa kendini eksik ve yetersiz hissetme, içe kapanıp sinirlilik hâline bürünme gibi durumlar görülmektedir. Sonuç olarak birey sosyal medyada sosyalleşiyorum zannederken aslında sosyal hayatını bitirebilmekte, kendi kabuğuna çekilerek sosyal izolasyon oluşturmaktadır. Yukarıdaki araştırma sonuçları ve tartışmalar dikkate alındığında üniversite öğrencilerinin sosyal medya bağımlılığı dikkate değer bir durum olarak görülmüştür ve çalışma buradan hareketle gerçekleştirilmiştir. Bu bağlamda çalışmada aşağıdaki sorulara cevap aranmaktadır.

1. Üniversite öğrencilerinin sosyal medya bağımlılık düzeyleri nasıldır?
2. Üniversite öğrencilerinin sosyal medya bağımlılık düzeyleri; cinsiyet, sınıf, fakülte, bölüm, ailenin gelir düzeyi, günlük internet kullanım süresine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
3. Katılımcıların cinsiyet, fakülte, bölüm, sınıf, ailenin aylık gelir durumu, günlük internet kullanım süreleri ve kullanılan teknolojik araçlar ile sosyal medya bağımlılık düzeyleri arasında ilişki düzeyleri nelerdir?

Yöntem

Araştırma Modeli

Bu çalışmada betimsel ve ilişkisel tarama modeli birlikte kullanılmıştır. Tarama modelleri, geçmişte veya hâlâ devam eden bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımları olarak tanımlanırken ilişkisel tarama modelleri, iki ya da daha çok değişken arasında birlikte değişimin varlığını ya da derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelleri olarak tanımlanmaktadır (Karasar, 2014).

Evren ve Örneklem

Çalışmanın evrenini 2022-2023 eğitim öğretim yılı bahar yarıyılında Manas Üniversitesinde öğrenim gören öğrenciler oluşturmuşlardır. Çalışmada basit seçkisiz örneklem yöntemi kullanılarak, yine aynı üniversitede öğrenim gören, Google formlar aracılığıyla kendilerine ulaşılan ve gönüllü olarak ölçüğü dolduran 923 öğrenci oluşturmaktadır. Örneklem giren öğrencilerin demografik özellikleri Tablo 1'de görülmektedir.

Tablo 1*Katılımcılar İle İlgili Demografik Bilgiler*

Değişkenler	Özellikleri	f	%
Cinsiyet	Kadın	583	63,2
	Erkek	340	36,8
Sınıf	Hazırlık	126	13,7
	1.sınıf	196	21,2
	2.sınıf	244	26,4
	3.sınıf	185	20,0
	4.sınıf	172	18,6
Fakülte	Edebiyat	207	22,4
	İktisat	110	11,9
	İletişim	73	7,9
	Mühendislik	126	13,7
	Ziraat	51	5,5
	Güzel Sanatlar	107	11,6
	İlahiyat	80	8,7
	Turizm	88	9,5
	Beden Eğitimi	81	8,8
Bölüm	PDR	64	6,9
	İktisat	61	6,6
	Finans ve Bankacılık	55	6,0
	İngiliz Dili	73	7,9
	Veteriner	63	6,8
	İşletme	78	8,5
	Radyo Televizyon	71	7,7
	Türkoloji	71	7,7
	Bilgisayar Programcılığı	79	8,6
	Gastronomi	71	7,7
	Beden Eğitimi	84	9,1
	Sahne Sanatları	78	8,5
	Din Bilimleri	75	8,1
	Ailenin aylık geliri	0-20 bin Som	351
21-40 bin Som		265	28,7
41-60 bin Som		226	24,5
61bin Som ve üzeri		81	8,8

Günlük İnternet Kullanım Süresi	1-3 saat	267	28,9
	4-6 saat	480	52,0
	7 saat ve üzeri	176	19,1
Teknolojik araç sahibi olma	Telefon	398	43,1
	Telefon ve Bilgisayar	525	56,9
Toplam		923	100

Tablo 1' de görüldüğü gibi araştırmanın örneklemini 583 (%63,2) kız öğrenci, 340 (%36,8) erkek öğrenci oluşturmaktadır. Sınıf değişkeni incelendiğinde hazırlık sınıfından %13,7 oranda, 1. sınıflardan %21,2 oranda, 2. sınıflardan %26,4 oranda, 3. sınıflardan %20 oranda, 4. sınıflardan %18,6 oranında öğrencilerin katıldığı tespit edilmiştir. Fakülte değişkeni incelendiğinde, edebiyat fakültesinden %22,4 oranda, iktisat fakültesinden %11,9 oranda, iletişim fakültesinden %7,9 oranda, mühendislik fakültesinden %13,7 oranda, ziraat fakültesinden %5,5 oranda, güzel sanatlar fakültesinden %11,6 oranda, ilahiyat fakültesinden %8,7 oranda, turizm fakültesinden %9,5 oranda, beden eğitimi fakültesinden ise %8,8 oranında öğrencilerin katıldığı görülmektedir. Bölüm değişkeni incelendiğinde, PDR'den %6,9 oranda, iktisattan %6,6 oranda, finans ve bankacılıktan %6 oranda, İngiliz dilinden %7,9 oranda, veteriner bölümünden %6,8 oranda, işletmeden %8,5 oranda, radyo televizyon bölümünden %7,7 oranda, Türkolojiden %7,7 oranda, bilgisayar programcılığından %8,6 oranda, gastronomiden %7,7 oranda, beden eğitiminden %9,1 oranda, sahne sanatlarından %8,5 oranda, din bilimlerinden %8,1 oranında öğrencilerin katıldığı görülmektedir. Ailenin aylık geliri incelendiğinde, %38'inin (0-20bin) arası, %28,7'sinin (21bin-40bin) arası, %24,5'inin (41bin-60 bin) arası, %8,8'inin ise (61bin ve üzeri) maaş aldığı görülmektedir. Günlük internet kullanım süresi incelendiğinde, öğrencilerin 28,9'unun (1-3) saat arası, %52'sinin (4-6) saat arası, %19,1'inin (7 saat ve üzeri) internet kullandığı belirlenmiştir. Sahip olunan teknolojik araçlar incelendiğinde öğrencilerin %43,1'inin kendine ait telefonu olduğu, %56,9'unun ise kendine ait telefonu ve bilgisayarı olduğu görülmüştür.

Veri Toplama Aracı

Araştırmanın verileri 2023 yılının ocak ayında "Google formlar" aracılığıyla toplanmıştır. Öğrencilerin ölçeği doldurmasında katılımcıların gönüllülük esası temel alınmıştır. Araştırmada, Şahin ve Yağcı (2017) tarafından

hazırlanan “Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçek 20 maddeden oluşan ve tek faktörlü yapıya sahiptir. Ölçek maddeleri “Bana Hiç Uygun Değil”, “Bana Uygun Değil”, “Kararsızım”, “Bana Uygun”, “Bana Çok Uygun” seçenekleri kullanılarak beşli Likert tipinde oluşmaktadır. “Bana Hiç Uygun Değil” en düşük “Bana Çok Uygun” ise en yüksek olmak üzere 1’den 5’e doğru artan şekilde puanlanmıştır.

Verilerin Analizi

Öncelikle veri seti içerisinde P-P grafiği incelenmiş ve histograma bakılmış, çoklu normalliğin olmadığı gözlenmiştir. Daha sonra verilerin analizinde parametrik veya parametrik olmayan testlerden hangisinin kullanılacağını belirlemek için verilerin normal dağılıp dağılmadığına bakılmıştır. Normal dağılımın belirlenmesi için öncelikle Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk testleri sonuçlarına bakılmış ve sonuçların her iki test türünde de anlamlı çıkmadığı görülmüştür ($p>0.05$). Verilerin basıklık değerinin -0.40 ve çarpıklık değerinin ise -0.29 olduğu belirlenmiştir. Bağımsız değişkenlerin farklılaşma durumunu hesaplarken, sosyal medya bağımlılık düzeyinin iki kategorik değişkenli olanlar ile farklılaşma durumuna bağımsız örneklem t-testi ile çok değişkenli olanlara ise ANOVA analizi ile bakılmıştır. Bununla birlikte Sosyal medya bağımlılık düzeyi ile bağımsız sıralı değişkenler arasındaki ilişki düzeyini ortaya çıkarabilmek için Spearman Korelasyon Testi yapılmıştır.

Bulgular

1. Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Medya Bağımlılık Düzeylerine İlişkin Bulgular Tablo 2

Sosyal Medya Bağımlılık Düzeylerine İlişkin Betimsel Veriler

Değişkenler	Aralık Değer	Değer aralığı	N	X	Ss
Sosyal Medya Bağımlılığı	Bana Hiç Uygun Değil	(1.00-1.80)	923	2.79	.55
	Bana Uygun Değil	(1.81-2.60)			
	Kararsızım	(2.61-3.40)			
	Bana Uygun	(3.41-4.20)			
	Bana Çok Uygun	(4.21-5.00)			

Yukarıdaki tablodan da anlaşılacağı gibi üniversite öğrencilerinin sosyal medya bağımlılık düzeylerinin aritmetik ortalaması 2.79 olarak hesaplanmıştır.

Bu değer ölçeğin değerlendirme aralıkları dikkate alındığında “Kararsızım” seçeneğine denk geldiği anlaşılmaktadır.

2. Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Medya Bağımlılık Düzeylerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşma Durumlarına İlişkin Bulgular

Tablo 3

Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Medya Bağımlılık Düzeylerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu

	Cinsiyet	N	\bar{x}	Ss	t	p	Etki
Sosyal medya bağımlılığı	Kadın	583	2.79	.52	-.121	.90	-
	Erkek	340	2.79	.59			

Tablo 3'te üniversite öğrencilerinin sosyal medya bağımlılık düzeylerinin cinsiyete göre farklılaşma durumları verilmiştir. Sosyal medya bağımlılık ölçeği için hesaplanan t-testinde de cinsiyet değişkenine göre anlamlı olarak farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır ($t_{0.121}=p \geq 0.05$). Diğer bir deyişle kadın ve erkek öğrencilerin sosyal medya bağımlılık düzeyleri istatistiki açıdan anlamlı şekilde farklılaşmamaktadır.

3. Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Medya Bağımlılık Düzeylerinin Sınıf Değişkenine Göre Farklılaşma Durumlarına İlişkin Bulgular

Tablo 4

Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Medya Bağımlılık Düzeylerinin Sınıf Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu

Faktör	Varyans kaynağı	Sd	Kareler toplamı	Kareler ortalaması	F	Levene	P	Fark	Etki
Sosyal medya bağımlılığı	Gruplar arası	4	27.983	6.978	25.481	.00	.00	hazırlık-1	.01
	Gruplar içi	918	251.405	.274				hazırlık-3	
	Genel	922	279.317					hazırlık-4	
								2-3	
								3-1	
								3-4	

Tablo 4'te üniversite öğrencilerinin sosyal medya bağımlılık düzeylerinin sınıf değişkenine göre farklılaşma durumlarına ilişkin ANOVA analizi sonuçları

yer almaktadır. Tablodan da görüleceği üzere katılımcıların sosyal medya bağımlılık düzeyleri sınıf değişkenine göre istatistiki açıdan anlamlı olarak farklılaşma gözlenmektedir. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek üzere yapılan Tukey testi sonucunda hazırlık sınıfı öğrencileri ile 1. sınıflar arasında 1. sınıflar lehine, hazırlık sınıfı öğrencileri ile 3. sınıflar arasında hazırlık sınıfları lehine, hazırlık sınıfı öğrencileri ile 4. sınıflar arasında hazırlık sınıfları lehine, 1. sınıf öğrencileri ile 3. sınıflar arasında 1. sınıflar lehine, 2. sınıf öğrencileri ile 3. sınıflar arasında 2. sınıflar lehine, 3. sınıf öğrencileri ile 4. sınıflar arasında 4. sınıflar lehine anlamlı bir farklılaşma gözlenmiştir.

4. Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Medya Bağımlılık Düzeylerinin Fakülte Değişkenine Göre Farklılaşma Durumlarına İlişkin Bulgular

Tablo 5

Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Medya Bağımlılık Düzeylerinin Fakülte Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu

Faktör	Varyans kaynağı	Sd	Kareler toplamı	Kareler ortalaması	F	Levene	P	Fark	Etki
Sosyal medya bağımlılığı	Gruplar arası	8	15.182	1.898	6.567	.00	.00	Edebiyat – İletişim	.05
	Gruplar içi	914	264.135	.289				Ziraat, Beden Eğitimi	
	Genel	922	279.317					İktisat – İletişim, Beden Eğitimi	
								İletişim – Turizm	
								Ziraat – Turizm	
								Güzel Sanatlar – İletişim	
								Beden Eğitimi – Turizm	

Tablo 5’te üniversite öğrencilerinin sosyal medya bağımlılık düzeylerinin fakülte değişkenine göre farklılaşma durumlarına ilişkin ANOVA

analizi sonuçları yer almaktadır. Tablodan da görüleceği üzere katılımcıların sosyal medya bağımlılık düzeyleri fakülte değişkenine göre istatistiki açıdan anlamlı olarak farklılaşmaktadır. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek üzere yapılan Tukey testi sonucunda Edebiyat Fakültesi öğrencileri ile İletişim Fakültesi öğrencileri arasında İletişim Fakültesi öğrencileri lehine, Edebiyat Fakültesi öğrencileri ile Ziraat Fakültesi öğrencileri arasında Ziraat Fakültesi öğrencileri lehine, Edebiyat Fakültesi öğrencileri ile Beden Eğitimi Fakültesi öğrencileri arasında Beden Eğitimi Fakültesi öğrencileri lehine, İktisat Fakültesi öğrencileri ile İletişim Fakültesi öğrencileri arasında İletişim Fakültesi öğrencileri lehine, İktisat Fakültesi öğrencileri ile Beden Eğitimi Fakültesi öğrencileri arasında Beden Eğitimi Fakültesi öğrencileri lehine, İletişim Fakültesi öğrencileri ile Turizm Fakültesi öğrencileri arasında İletişim Fakültesi öğrencileri lehine, Ziraat Fakültesi öğrencileri ile Turizm Fakültesi öğrencileri arasında Ziraat Fakültesi öğrencileri lehine, Güzel Sanatlar Fakültesi öğrencileri ile İletişim Fakültesi öğrencileri arasında İletişim Fakültesi öğrencileri lehine, Beden Eğitimi Fakültesi öğrencileri ile Turizm Fakültesi öğrencileri arasında Beden Eğitimi Fakültesi öğrencileri lehine anlamlı bir farklılaşmanın olduğu belirlenmiştir.

5. Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Medya Bağımlılık Düzeylerinin Bölüm Değişkenine Göre Farklılaşma Durumlarına İlişkin Bulgular

Tablo 6

Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Medya Bağımlılık Düzeylerinin Bölüm Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu

Faktör	Varyans kaynağı	Sd	Kareler toplamı	Kareler ortalaması	F	Levene	P	Fark	Etki
Sosyal medya bağımlılığı	Gruplar arası	8	5.776	.481	1.601	.00	.09	-	-
	Gruplar içi	914	273.541	.301					
	Genel	922	279.317						

Tablo 6'da üniversite öğrencilerinin sosyal medya bağımlılık düzeylerinin bölüm değişkenine göre farklılaşma durumlarına ilişkin ANOVA analizi sonuçları yer almaktadır. Tablodan da görüleceği üzere katılımcıların sosyal medya bağımlılık düzeyleri bölüm değişkenine göre istatistiki açıdan anlamlı olarak farklılaşmamaktadır.

6. Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Medya Bağımlılık Düzeylerinin Aylık Gelir Değişkenine Göre Farklılaşma Durumlarına İlişkin Bulgular

Tablo 7

Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Medya Bağımlılık Düzeylerinin Aylık Gelir Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu

Faktör	Varyans kaynağı	Sd	Kareler toplamı	Kareler ortalaması	F	Levene	P	Fark	Etki
Sosyal Medya Bağımlılığı	Gruplar arası	8	15.182	1.898	6.567	.00	.00	0-20 ile 61 ve üzeri	
	Gruplar içi	914	264.135	.289				21-40 ile 61 ve üzeri	
	Genel	922	279.317					41-60 ile 61 ve üzeri	

Tablo 7’de üniversite öğrencilerinin sosyal medya bağımlılık düzeylerinin aylık gelir değişkenine göre farklılaşma durumlarına ilişkin ANOVA analizi sonuçları yer almaktadır. Tablodan da görüleceği üzere katılımcıların sosyal medya bağımlılık düzeyleri aylık gelir değişkenine göre istatistiki açıdan anlamlı olarak farklılaşmaktadır. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek üzere yapılan Tukey testi sonucunda 0-20 bin lira aylık geliri olanlar ile 61 bin lira ve üzeri aylık geliri olanlar arasında 0-20 bin lira aylık geliri olanlar lehine, 21-40 bin lira aylık geliri olanlar ile 61 bin lira ve üzeri aylık geliri olanlar arasında 21-40 bin lira aylık geliri olanlar lehine, 41-60 bin lira aylık geliri olanlar ile 61 bin lira ve üzeri aylık geliri olanlar arasında 41-60 bin lira aylık geliri olanlar lehine anlamlı bir farklılaşmanın olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

7. Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Medya Bağımlılık Düzeylerinin Günlük İnternet Kullanımı (GİK) Değişkenine Göre Farklılaşma Durumlarına İlişkin Bulgular

Tablo 8

Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Medya Bağımlılık Düzeylerinin GİK Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu

Faktör	Varyans kaynağı	Sd	Kareler toplamı	Kareler ortalaması	F	Levene	P	Fark	Etki
Sosyal Medya Bağımlılığı	Gruplar arası	2	12.578	6.289	21.692	.00	.00	1-3 ile 4-6	04
	Gruplar içi	920	266.739	.290				1-3 ile 7 ve üzeri	
	Genel	922	279.317					4-6 ile 7 ve üzeri	

Tablo 8’de üniversite öğrencilerinin sosyal medya bağımlılık düzeylerinin GİK değişkenine göre farklılaşma durumlarına ilişkin ANOVA analizi sonuçları yer almaktadır. Tablodan da görüleceği üzere katılımcıların sosyal medya bağımlılık düzeyleri GİK değişkenine göre istatistiki açıdan anlamlı olarak farklılaşmaktadır. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek üzere yapılan Tukey testi sonucunda 1-3 saat internet kullananlar ile 4-6 saat internet kullananlar arasında 4-6 saat lehine, 1-3 saat internet kullananlar ile 7 ve üzeri saat internet kullananlar arasında 7 ve üzeri lehine ve 4-6 saat internet kullananlar ile 7 ve üzeri saat internet kullananlar arasında 7 ve üzeri lehine anlamlı bir farklılaşmaya ulaşılmıştır.

8. Katılımcıların Demografik Özellikleri ile Sosyal Medya Bağımlılık Düzeyleri Arasındaki İlişki Düzeyine Yönelik Bulgular

Tablo 9

Sosyal Medya Bağımlılık Düzeyi ile Bağımsız Sıralı Değişkenler Arasındaki İlişki Düzeyi Spearman Korelasyon Testi Analizi

	Sınıf	Aylık gelir	Günlük İnt. Kullanım süresi
Sosyal medya bağımlılığı	r	-.025	-.131**
	p	.45	.00
	n	923	923

* * 0.01 düzeyinde anlamlı

* 0.05 düzeyinde anlamlı

Tablo 9’da üniversite öğrencilerinin sosyal medya bağımlılık düzeyleri ile sınıf, aylık gelir ve günlük internet kullanım süresi arasındaki ilişkiye ait Spearman Korelasyon Analizi sonuçları yer almaktadır. Buna göre sosyal medya bağımlılık düzeyi ile sınıf değişkeni arasında negatif yönlü düşük düzeyde bir ilişki olduğu belirlenmiştir ($r = .025, p \geq 0.05$). Sosyal medya bağımlılık düzeyi ile aylık gelir değişkeni arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki gözlenirken ($r = -.31, p \leq 0.01$), sosyal medya bağımlılık ile günlük internet kullanım süresi arasında yine pozitif yönlü anlamlı bir ilişkiye ($r = .212, p \leq 0.01$) rastlanmamıştır.

Sonuç ve Tartışma

Araştırmada öncelikle üniversite öğrencilerinin sosyal medya bağımlılık düzeylerinin farklı değişkenlere göre incelenmesi amaçlanmıştır. Ayrıca araştırmanın alt amaçları kapsamında öğrencilerin sosyal medya bağımlılık düzeylerinin cinsiyet, sınıf, fakülte, bölüm, ailenin gelir düzeyi ve internet kullanım süresine göre farklılaşıp farklılaşmadığı, katılımcıların demografik özellikleri ile sosyal medya bağımlılık düzeyleri arasında ilişki olup olmadığı incelenmiştir. Cinsiyet değişkenine göre çalışmaya katılan üniversite öğrencilerinin çoğunluğunu kız öğrenciler oluşturmuştur. Sınıf değişkenine göre çoğunlukla ikinci sınıfların katıldığı görülmüştür. Fakülte değişkenine göre Edebiyat Fakültesinden katılan öğrenciler çoğunluğu oluşturmuştur. Bölüm değişkenine göre çalışmaya katılan üniversite öğrencilerinin çoğunluğunu, beden eğitimi öğrencileri oluşturmuştur. Ailenin aylık geliri incelendiğinde en yüksek oranın, maaşın 0-20 bin arası olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Günlük internet kullanım süresine göre çalışmaya katılan üniversite öğrencilerinin çoğunluğunun gün içinde 4-6 saat arası internet kullandığı belirlenmiştir. Sahip olunan teknolojik araçlar incelendiğinde öğrencilerin bir kısmının sadece kendine ait telefonu olduğu, çoğunluk kısmının ise kendine ait telefonu ve bilgisayarı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Elde edilen bulgulara göre üniversite öğrencilerinin sosyal medya bağımlılık düzeylerinin aritmetik ortalaması 2,79 olarak hesaplanmıştır. Bu değer ölçeğin değerlendirme aralıkları dikkate alındığında düşük bağımlılık seçeneğine denk geldiği görülmüştür. Üniversite öğrencilerinin sosyal medya bağımlılık düzeylerinin cinsiyete göre farklılaşma durumları incelendiğinde cinsiyet değişkenine göre anlamlı olarak farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Diğer bir deyişle kadın ve erkek öğrencilerin sosyal medya bağımlılık düzeyleri istatistiki açıdan anlamlı şekilde farklılaşmamaktadır. Çalışmayı destekleyen (Aktan, 2018; Baz, 2018; Gül ve Diken, 2018; Sağar, 2018) araştırmalarda kız ve erkek

öğrencilerin sosyal medya bağımlılıkları benzer düzeyde olduğu belirtilmiştir. Aktan (2018) Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Medya Bağımlılık Düzeylerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi başlıklı çalışmasında sosyal medyanın bu yoğun kullanımının problemleri kullanım sorununa yol açtığını, bu durumun da sosyal medya bağımlılığı kavramını ortaya çıkardığını belirtmiştir. Bu nedenle üniversite öğrencilerinin sosyal medya bağımlılık düzeylerini ölçme araştırması yapmıştır. Çalışma Aksaray Üniversitesinde öğrenim gören öğrenciler üzerinde uygulamıştır.

Çalışma bulgularında cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmüştür. Bu nedenle çalışmayı desteklediği söylenebilir. Bir diğer çalışmayı destekleyen araştırmada (Gül ve Diken, 2018) Fen Bilgisi Öğretmeni Adaylarının Sosyal Medya Bağımlılık düzeylerini belirlemek için Atatürk Üniversitesi Fen Bilgisi Eğitimi Ana Bilim Dalında öğrenim gören fen bilgisi öğretmeni adaylarına ölçeği uygulamıştır. Çalışmanın bulgularına göre cinsiyet değişkenine bakıldığında ölçeğin alt boyutları açısından öğretmen adaylarının ölçekten elde edilen ortalama puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığını belirtmiştir. Yani kızların ve erkeklerin sosyal medya bağımlılığının benzer düzeyde olduğunu belirtmiştir. Bu sonuçları dikkate alarak cinsiyetin öğrencilerin sosyal medya bağımlılıklarını etkileyen bir faktör olmadığı söylenebilir. Bu araştırmadaki cinsiyet boyutundaki ortaya çıkan sonucu desteklemeyen çalışmalarda (Seferoğlu ve Yıldız, 2013; Karaman ve Kurtoğlu 2009; Yılmazsoy ve Kahraman, 2017; Becan, 2018; Balta ve Horzum, 2008; Esen, 2010; Tanrıverdi ve Sağır, 2014; Çam, 2012) sosyal medya kullanımının cinsiyet değişkenleri açısından incelenmesinde erkeklerin kızlardan daha bağımlı oldukları, kızların daha az bağımlı oldukları, erkeklerin sosyal medyada kontrollü davranmadıkları ve kendileriyle çatışma hâlinde oldukları görülmüştür. Üniversite öğrencilerinin sosyal medya bağımlılık düzeylerinin sınıf değişkenine göre farklılaşma durumu incelendiğinde sosyal medya bağımlılık düzeyleri sınıf değişkenine göre istatistiki açıdan anlamlı olarak farklılaşmaktadır. Sonuçlara göre en çok hazırlık sınıfının lehine çıktığı görülmüştür. Bir diğer ifadeyle hazırlık sınıfının diğer sınıflara göre daha çok sosyal medyada aktif oldukları, internet bağımlısı oldukları belirlenmiştir. Bunun nedeni olarak ergenlik döneminde bilişsel, zihinsel ve dış dünyayı algılamadaki değişikliklerin ileri sürdükleri söylenebilir. Literatüre bakıldığında da yaş grubunun yükselmesiyle birlikte bağımlılığın düştüğü görülmüştür (Wang, 2015).

Elde edilen bulgulara göre fakülte değişkeni farklılaşma durumu incelendiğinde sosyal medya bağımlılık düzeyleri fakülte değişkenine göre istatistiki açıdan anlamlı olarak farklılaşmaktadır. Sonuçlara göre Edebiyat Fakültesi öğrencileri ile İletişim Fakültesi öğrencileri arasında İletişim Fakültesi öğrencileri lehine, İktisat Fakültesi öğrencileri ile İletişim Fakültesi öğrencileri arasında İletişim Fakültesi öğrencileri lehine, İktisat Fakültesi öğrencileri ile Beden Eğitimi Fakültesi öğrencileri arasında Beden Eğitimi Fakültesi öğrencileri lehine, İletişim Fakültesi öğrencileri ile Turizm Fakültesi öğrencileri arasında İletişim Fakültesi öğrencileri lehine, Güzel Sanatlar Fakültesi öğrencileri ile İletişim Fakültesi öğrencileri arasında İletişim Fakültesi öğrencileri lehine. Sonuçlara göre en çok İletişim Fakültesi lehine çıktığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçları dikkate alarak İletişim Fakültesinin tüm çalışmalarının sosyal medyayla ilgili olduğu, daha çok ders alırken ve çalışmalarında teknolojik araçları kullandıkları söylenebilir. Tutgun (2019) İletişim Fakültesi Öğrencilerinin Sosyal Medya Bağımlılığını incelemek amaçlı yapılan çalışmaya bakıldığında İletişim Fakültesi öğrencilerinin sabah uyanır uyanmaz ve gece uyumadan mutlaka sosyal medya hesaplarını kontrol ettiklerini belirtmiştir. Bununla birlikte sabah uyanır uyanmaz sosyal medya kontrolü yapanların bağımlılık seviyelerinin en yüksek olduğunu saptamıştır. Bulguların araştırmayı desteklediği görülmektedir. Bunun dışında İletişim Bölümünün diğer fakültelere göre daha çok dışa dönük bir meslek olduğu, dersler ve işlenen konuların sosyal yapıya dönük olduğu düşünülebilir.

Üniversite öğrencilerinin sosyal medya bağımlılık düzeylerinin bölüm değişkenine göre farklılaşma durumu incelendiğinde istatistiki açıdan anlamlı olarak farklılık görülmemiştir. Üniversite öğrencilerinin sosyal medya bağımlılık düzeylerinin aile aylık gelir değişkenine göre farklılaşma durumlarına ilişkin bulgulara bakıldığında katılımcıların sosyal medya bağımlılık düzeyleri aylık gelir değişkenine göre istatistiki açıdan anlamlı olarak farklılaştığı görülmüştür. Sonuçlara göre 0-20 bin som aylık geliri olanlar ile 61 bin som ve üzeri aylık geliri olanlar arasında 0-20 bin lira aylık geliri olanlar lehine, 21-40 bin som aylık geliri olanlar ile 61 bin som ve üzeri aylık geliri olanlar arasında 21-40 bin som aylık geliri olanlar lehine, 41-60 bin som aylık geliri olanlar ile 61 bin som ve üzeri aylık geliri olanlar arasında 41-60 bin som aylık geliri olanlar lehine anlamlı bir farklılaşmanın olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçları dikkate alarak aylık geliri düşük olan ailelerin çocuklarının aylık geliri yüksek olan ailelerin çocuklarına göre sosyal medya bağımlılık düzeylerinin yüksek

olduğu görülmüştür. Sosyoekonomik düzeyi düşük olan bireyler gerçek hayatta gerçekleştiremedikleri davranışları sanal ortamda tatmin etme yoluna gittikleri söylenebilir. Buna karşın bu konuda daha önce gerçekleştirilmiş ve bu çalışma sonuçlarıyla tamamen farklılık gösteren çalışmalar da mevcuttur. Şöyle ki, (Argın, 2013; Çetinkaya, 2013; Gürültü, 2016; Çelik, 2017) araştırmalarında öğrencilerin ailelerinin aylık toplam gelir düzeylerine göre sosyal medya bağımlılıklarında farklılaşma olmadığını belirtmiştir. Diğer bir ifade ile farklı gelir düzeyindeki ailelerin çocukları benzer düzeyde sosyal medya bağımlılığına sahip olduğunu belirtmiştir. Bir diğer çalışmayı destekleyen Andreassen vd. (2016) tarafından gerçekleştirilen araştırmada düşük sosyoekonomik duruma sahip ailelerin çocuklarının sosyal medya bağımlılıkları daha yüksek olduğunu belirtmiştir. Aynı konu üzerinde birçok farklı sonuca ulaşılmıştır. Bu durumun nedeni ise araştırmaların farklı değişkenlere sahip olmasıdır. Araştırmalarda uygulanan yaş grubu, ölçek türü, mekân vb. birçok değişken vardır.

Bir diğer bulguya göre öğrencilerin sosyal medya bağımlılık düzeylerinin günlük internet kullanım değişkeni farklılaşma durumu incelendiğinde katılımcıların sosyal medya bağımlılık düzeyleri GİK değişkenine göre istatistiki açıdan anlamlı olarak farklılaşmanın olduğu görülmüştür. Elde edilen sonuçlarına göre 1-3 saat internet kullananlar ile 4-6 saat internet kullananlar arasında 4-6 saat lehine, 1-3 saat internet kullananlar ile 7 ve üzeri saat internet kullananlar arasında 7 ve üzeri lehine ve 4-6 saat internet kullananlar ile 7 ve üzeri saat internet kullananlar arasında 7 ve üzeri saat internet kullananların lehine anlamlı bir farklılaşmanın olduğu görülmüştür. Bir diğer deyişle günlük internet kullanım süresi 7 saat ve üzeri olanların sosyal medya bağımlılık düzeyinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonucu destekleyen çalışmalara göre (Balcı ve Gölcü, 2013; Aktan, 2018; Çiftçi, 2018; Gömlekçi, 2019) katılımcıların günlük olarak sosyal medyaya ayırdıkları vaktin artması, onların sosyal medya bağımlılığı üzerinde belirleyici unsurlardan biri olduğunu belirtmiştir.

Sosyal medyada günlük harcanan vaktin fazla olmasının sosyal medya bağımlılık düzeyini artırdığını da ortaya koymuştur. Üniversite öğrencilerinin sosyal medya bağımlılık düzeyleri ile sınıf, aylık gelir ve günlük internet kullanım süresi arasındaki ilişki incelendiğinde sosyal medya bağımlılık düzeyi ile sınıf değişkeni arasında negatif yönlü düşük düzeyde bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Sosyal medya bağımlılık düzeyi ile aylık gelir değişkeni arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki gözlenirken, sosyal medya bağımlılık ile günlük internet

kullanım süresi arasında yine pozitif yönlü anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır. Yukarıdaki sonuçlar dikkate alındığında; özellikle hazırlık sınıfına devam eden öğrencilerin daha genç hatta ergenlik döneminde oldukları düşünüldüğünde, bu gençlere yönelik bilinçli medya kullanımı temalı eğitimler düzenlenebilir. Bu eğitimler, seminer ve uygulamaya dönük eğitimler olabilir. Hazırlık sınıfı yaş grubundaki öğrencilerin sosyal medya kullanım amacı tespit edilip bilinçli internet kullanımı hakkında seminer ve grup danışmaları düzenlenebilir. Ekran süresini azaltmak için öğrenciler farklı etkinliklere yönlendirilebilir.

Yazar Katkıları: Makalede her bir yazarın katkı oranı eşittir.

Çıkar Çatışması: Yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması olmadığını beyan ederiz.

Etik Beyanı: Bu çalışmada «Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi»nde belirtilen kurallara uyulduğunu ve «Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler»e dayalı hiçbir işlem yapmadığımızı beyan ederiz. Aynı zamanda tüm yazarların çalışmaya katkıda bulunduğu, yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışmasının bulunmadığını, tüm etik ihlallerde tüm sorumluluğun makale yazarlarına ait olduğunu beyan ederiz.

Etik Kurul İzni: Çalışmanın etik izni 30.12.2022 tarihinde “R.30.2022/BAYEK–19955” sayısı ile Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulundan alınmıştır.

Telif Hakları: Millî Eğitim dergisinde yayımlanan çalışmaların Creative Commons Atıf-Ticari Olmayan 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.

Veri Kullanılabilirliği Beyanı: Bu çalışma sırasında oluşturulan veya analiz edilen veriler, talep üzerine yazarlardan temin edilebilir.

Yazma Yardımı için Yapay Zekâ Kullanımı: Yazarlar, yazma yardımı için yapay zekânın kullanılmadığını beyan eder.

Extended Summary

Introduction

The general purpose of this research is to determine the social media addiction levels of university students. To achieve this general purpose; What are the social media addiction levels of university students, Social media addiction levels of university students; The answer to the question of whether there is a significant difference according to gender, class, faculty, department, family income level, daily internet usage time, and what the relationship levels are between the demographic characteristics of the participants and their social media addiction levels was sought.

Methodology

Descriptive survey model was used in the research. The population of the research consists of students studying at Manas University in the 2022-2023 academic year. The sample of the study, on the other hand, consists of 923 students studying at the same university and filling out the scale voluntarily. The data of the research was collected through "google form" in January 2023. The students' filling out the scale was based on the voluntary basis of the participants. The "Social Media Addiction Scale" developed by Şahin and Yağcı (2017) was used as a data collection tool in the study. The data collection tool used in the research consists of two parts. In the first part, demographic information such as gender, class, faculty, department, monthly income of the family are included. In the second part, there is a scale that aims to measure social media addiction, which consists of 20 items and has a single factor structure. The scale consists of five-point Likert-type options using the options "Not Suitable for Me", "Not Suitable for Me", "I am undecided", "Affordable to Me", "Very Suitable to Me". It is scored from 1 to 5, with "Not at all Suitable for Me" being the lowest and "Very Suitable for Me" being the highest.

Findings

In the analysis of the data, first the P-P graph in the data set was examined and the histogram was examined, and it was observed that there was no multiple normality. Then, it was checked whether the data were normally distributed or not to determine which of the parametric or non-parametric tests to use. Normal distribution is considered a basic assumption in statistical analysis

and structural equation modeling. Whether it fulfills the normal distribution condition or not, extreme values were determined and removed from the data set. In order to determine the normal distribution, the results of Kolmogorov-Smirnov and Shapiro-Wilk tests were examined first and it was seen that the results were significant in both test types. Since the kurtosis and skewness values are between +2 and -2, it was decided to use parametric tests. While calculating the differentiation status of independent variables, independent samples t-test was used for the differentiation status of social media addiction levels of those with two categorical variables, and ANOVA test for multivariate ones. The r effect formula was used to calculate the independent samples t-test effect value. According to the results of the study, the arithmetic mean of social media addiction levels of university students was calculated as 2.79. Considering the evaluation intervals of the scale, it was seen that this value corresponded to the undecided option. According to the findings, the majority of the university students participating in the study according to gender variable were female students. When the class variable was examined, it was seen that second graders participated the most. According to the faculty variable, the most participants were students from the faculty of literature. According to the department variable, the majority of the university students participating in the study were physical education students. When the family's monthly income is examined, it is concluded that the highest salary is between 0-20 thousand. According to the daily internet usage time, it was determined that the majority of the university students participating in the study used the internet for (4-6) hours during the day. When the technological tools owned were examined, it was concluded that some of the students only had their own phones, while the majority had their own phones and computers. When the differentiation status of the social media addiction levels of university students according to gender was examined, it was concluded that there was no significant difference according to the gender variable. In other words, social media addiction levels of female and male students do not differ statistically significantly. When the differentiation status of the social media addiction levels of university students according to the class variable was examined, it was concluded that the social media addiction levels differed statistically significantly according to the class variable. According to the results, it was seen that all dimensions were in favor of the preparatory class. In other words, it was determined that the preparatory class was more addicted to social media than other classes. According to another result,

it was observed that the social media addiction levels of the students differed statistically significantly according to the family monthly income variable and the social media addiction levels of the students according to the monthly income variable. According to another result of the study, it was seen that the social media addiction levels differed statistically significantly according to the faculty variable and it was in favor of the communication faculty among the faculties.

Discussion, Conclusion, and Suggestions

The monthly income variable, between those with a monthly income of 0-20 thousand som and those with a monthly income of 61 thousand som and above in favor of those with a monthly income of 0-20 thousand som, between those with a monthly income of 21-40 thousand som and 61 thousand som and above It has been concluded that there is a significant difference in favor of those with a monthly income of 21-40 thousand som, between those with a monthly income of 41-60 thousand som and those with a monthly income of 61 thousand som and above in favor of those with a monthly income of 41-60 thousand som. Taking these results into account, it was seen that the social media addiction levels of the children of families with low monthly income were higher than the children of families with high monthly income. It was observed that there was a statistically significant difference in the social media addiction levels of the participants according to the daily internet use variable. Between those who use the Internet for 1-3 hours and those who use the Internet for 4-6 hours, in favor of 4-6 hours, between those who use the Internet for 1-3 hours and those who use the Internet for 7 or more hours, in favor of 7 or more, and between those who use the Internet for 4-6 hours and 7 or more hours It has been observed that there is a significant difference between internet users in favor of those who use the internet for 7 or more hours. In other words, it was concluded that those who use the Internet for 7 hours or more per day have a higher social media addiction level. When the relationship between the social media addiction levels of university students and their class, monthly income and daily internet usage time was examined, it was determined that there was a low negative relationship between the social media addiction level and the class variable. While a negative significant relationship was observed between the level of social media addiction and the monthly income variable, no positive significant relationship was found between social media addiction and daily internet usage time. Considering the above results; Considering that the students attending the preparatory school are

younger or even in the adolescence period, conscious media use-themed trainings can be organized for these young people.

Kaynakça

- Aktan, E. (2018). Üniversite öğrencilerinin sosyal medya bağımlılık düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Aksaray Üniversitesi İletişim Fakültesi Erciyes İletişim Dergisi*, 5(4), 405-421. <https://doi.org/10.17680/erciyesiletisim.379886>
- Argın, S. F. (2013). *Ortaokul ve lise öğrencilerinin sosyal medyaya ilişkin tutumlarının incelenmesi (Çekmeköy örneği)* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Yeditepe Üniversitesi.
- Andreassen, C. S., Billieux, J., Griffiths, M. D., Kuss, D.J., Demetrovics, Z., Mazzoni, E., and Pallesen, S. (2016). The relationship between addictive use of social media, narcissism, and self-esteem. Findings from a large national survey. *Psychol of Addict Behaviors*, 30(2), 252-62.
- Baz, F. Ç. (2018). Sosyal medya bağımlılığı: Üniversite öğrencileri üzerine çalışma. *OPUS International Journal of Society Researches*, 9(16), 275-295. <https://doi.org/10.26466/opus.470118>
- Balcı, Ş., ve Gölcü, A. (2013). Facebook addiction among university students in Turkey: Selçuk üniversitesi örneği. *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 1(34), 255-278.
- Balta, Ö. Ç., ve Horzum, M. B. (2008). Web tabanlı öğretim ortamındaki öğrencilerin internet bağımlılığını etkileyen faktörler. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 41(1), 187-205.
- Becan, C. (2018). Sosyal medya bağımlılığının haber takibi motivasyonları üzerine etkisi. *Erciyes Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, 5(3), 238-256.
- Burger, J. M. (2006). *Kişilik: Psikoloji biliminin insan doğasına dair söyledikleri.* (İ.D. ErgüvanSarioğlu, Çev.). İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Çam, E. (2012). Öğretmen adaylarının eğitsel ve genel amaçlı facebook kullanımları ve facebook bağımlılıkları (SAÜ Eğitim Fakültesi örneği) [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Sakarya Üniversitesi..

- Çarıkcı, O. (2010). Türkiyede E-Devlet Uygulamaları Üzerine Bir Araştırma. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi(12), 95-122.
- Çetinkaya, M. (2013). İlköğretim öğrencilerinde internet bağımlılığının incelenmesi [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Çelik, M. (2017). Üniversite öğrencilerinin sosyal medya bağımlılık düzeylerinin incelenmesi. İstanbul Kültür Üniversitesi. 1. Uluslararası İletişimde Yeni Yönelimler Konferansı.
- Çiftçi, H. (2018). Üniversite öğrencilerinde sosyal medya bağımlılığı. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(4), 417-434.
- Durmaz, M. (2019). Üniversite öğrencilerinde internet kullanımı ile yalnızlık ve romantik ilişki doyum düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Yakın Doğu Üniversitesi.
- Esen, E. (2010). *Ergenlerde internet bağımlılığını yordayan psiko-sosyal değişkenlerin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Gül, Ş., ve Diken, E. H. (2018). Fen bilgisi öğretmeni adaylarının sosyal medya bağımlılıklarının incelenmesi. *Kafkas Üniversitesi, e – Kafkas Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 41-50.
- Gürültü, E. (2016). *Lise öğrencilerinin sosyal medya bağımlılıkları ve akademik erteleme davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Marmara Üniversitesi.
- Gömlekçi, M. F. (2019). Gençlerin sosyal medya kullanım amaçları ile sosyal medya bağımlılığı ilişkisinin incelenmesi. *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17 (4), 173-188.
- Haythornthwaite, C., ve Wellman, B. (1998). "Work, Friendship and Media Use for Information Exchange in a Networked Organization". *Journal of the American Society for Information Science*, 49(12), 1101-1114.

- İkiz, F. E., Savcı., M., Asıcı, E., ve Yörük, C. (2015). Üniversite öğrencilerinde problemlili internet kullanımı ile psikolojik belirtiler arasındaki ilişkinin incelenmesi. *International Journal of Human Sciences*, 12(2), 688-702. doi:10.14687/ijhs.v12i2.3336.
- Jun, S., and Choi E. (2015). Academic stress and Internet addiction from general strain theory framework. *Computers in Human Behavior*, 49, 282-287.
- Karasar, N. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Nobel Yayınları.
- Karaman, M. K., ve Kurtoğlu, M. (2009, Şubat 11-13). Öğretmen adaylarının internet bağımlılığı hakkındaki görüşleri [Sözlü bildiri]. Akademik Bilişim Konferansı, Harran Üniversitesi, Şanlıurfa.
- Marin, M. G., Nuñez, X., and de Almeida, R. M. M. (2021). Internet addiction and attention in adolescents: A systematic review. *Cyberpsychol Behav Soc Netw*; 24(4), 237-249.
- Özer, S. (2018). Internet use patterns and Internet addiction in children and adolescents with obesity. *International Journal of Pediatric Obesity*, Volume13, Issue5, Pages 301-306
- Sato, T. (2006). Internet addiction among students: Prevalence and psychological problems in Japan. *JMAJ*, 49 (7 • 8), 279–283.
- Sağar, M. E. (2018, Kasım 01-03). *Gençlerde güncel sorunlardan biri olan sosyal medya bağımlılığının incelenmesi: Afyon ili örneği*. Alanya Uluslararası Yerel Yönetimler Sempozyumu, Alanya, Türkiye.
- Seferoğlu, S. S., ve Yıldız, H. (2013). Dijital çağın çocukları: ilköğretim öğrencilerinin facebook kullanımları ve internet bağımlılıkları üzerine bir araştırma. *İletişim ve Diplomasi*, 2, 31-48.
- Şahin, C., ve Yağcı, M. (2017). Sosyal medya bağımlılığı ölçeği- yetişkin formu: geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)* 18(1), 523-538.
- Tanrıverdi, H., ve Sağır, S. (2014). Lise öğrencilerinin sosyal ağ kullanım amaçlarının ve sosyal ağları benimseme düzeylerinin öğrenci başarısına etkisi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(18), 776-821.

- Tutgun, A. (2019). İletişim Fakültesi Öğrencilerinin Sosyal Medya Bağımlılığının İncelenmesi: Üsküdar Üniversitesi Örneği. *Kastamonu İletişim Araştırmaları Dergisi*(2), 49-80.
- Usta, S. (2017). Üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığı ve duygusal zekâ arasındaki ilişkinin incelenmesi [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Beykent Üniversitesi.
- Ünal, T. A. (2015). *Sosyal medya bağımlılığı: Üniversite öğrencileri üzerine bir araştırma*. [Yayımlanmamış doktora tezi]. Marmara Üniversitesi.
- Wang, Y. P., Han, X. B., and Yang, J. (2015). Revisiting the Blended Learning Literature: Using a Complex Adaptive Systems Framework. *Educational Technology & Society*, 18, 380-393.
- Yılmazsoy, B., ve Kahraman, M. (2017). Üniversite öğrencilerinin sosyal medya bağımlılığı ile sosyal medyayı eğitsel amaçlı kullanımları arasındaki ilişkinin incelenmesi: Facebook örneği. *Journal of Instructional Technologies & Teacher Education*, 6(1), 9-20.
- Young, K. S. (2004). Internet Addiction: A New Clinical Phenomenon and Its Consequences. *American Behavioral Scientist*, 48(4), 402–415.